

INSTITUTUL „BUCOVINA” – ASPIRAȚII, REALIZĂRI, PERSPECTIVE¹

RODICA JUGRIN
Institutul „Bucovina”, Rădăuți
E-mail: rodicajugrin@gmail.com

The “Bucovina” Institute – Aspirations, Achievements, Perspectives

(Abstract)*

In 2022, 30 years have passed since the founding of the “Bucovina” Institute. It was founded at the initiative of the Society for Romanian Culture and Literature in Bukovina, in 1992, with the name of the “Bucovina” Study Centre / Centre for the Study of the Issues of Bukovina and reorganized as an institute by Government Decision no. 102/31 January 2007. At the time of the establishment of the “Bucovina” Study Centre, there were two other institutes that researched the history and culture of Bukovina, each of them with its own vision of the province: the Bukowina Institute in Augsburg (1988) and the Bukovina Centre attached to the “Yurii Fedkovič” National University in Chernivtsi (1992). In these conditions, the establishment of the institution in Rădăuți under the aegis of the Romanian Academy was a Romanian contribution to the area of interest regarding Bukovina. The activity sphere of the institute, “a facility of fundamental research and advanced research”, is “the elaboration of studies and researches on the history and culture of Bukovina, through its own sections of history, literature, folklore and natural sciences, as well as through the development of domestic and international partnership and collaboration”. Since 1994, the institute prints at the Publishing House of the Romanian Academy the biannual magazine “The Annals of Bukovina” (indexed in the CEEOL and BDD databases), that during the 29 years of uninterrupted publication has established itself in the national and international scientific life, putting into circulation less known or controversial topics regarding the history of the province and proposing new directions of its research. In 1996, the Collection “Encyclopaedia of Bukovina in Studies and Monographs” was founded, within which there have been published so far 52 works of reference in the field of history and culture of Bukovina. The institute organizes annually international scientific conferences, sessions of scientific papers and communications, internal colloquia, books, photographs and documents

---

¹ Cu titlul „Institutul Bucovina» – 30 de ani de activitate”, materialul a fost publicat în lucrarea *Istoria Bucovinei. Perspective și interpretări*, volum dedicat împlinirii a 30 de ani de la înființarea Institutului „Bucovina”, cuvânt-înainte de Marian Olaru, ediție îngrijită de Rodica Jugrin și Marian Olaru, Suceava, Editura Universității „Ștefan cel Mare”, 2022, pp. 11–24.

* Traducere: Ștefănița-Mihaela Ungureanu.

exhibitions, with themes connected to its own research projects, as well as to important cultural events of the respective year. The “Bucovina” Institute develops scientific research projects in collaboration with internal and external partners, such as the Bukovina Institute in Augsburg, the History Institute of the Academy of Sciences of the Republic of Moldova, the “A. D. Xenopol” Institute in Iași, the “Yurii Fedkovici” University of Chernivtsi, the “Ștefan cel Mare” University of Suceava, etc. Following the directions of activity assumed at its founding, the “Bucovina” Institute has established itself in the academic scientific life through the systematic research of the issues of historical Bukovina, the results of which are capitalized in scientific publications in the country and abroad, in the publication “The Annals of Bukovina”, in the works published in the collection “The Encyclopaedia of Bukovina in Studies and Monographs” or at the domestic and international scientific meetings. The implementation of new directions of investigation of Bukovina’s past, with emphasis on the capitalization of archival documents, as well as the involvement in projects of national and international level are the future objectives of the academic institution in Rădăuți.

Keywords: “Bucovina” Institute, “The Annals of Bukovina”, “Encyclopaedia of Bukovina in studies and monographs” collection, scientific sessions, research projects.

(Rezumat)

În anul 2022, s-au împlinit 30 de ani de la fondarea Institutului „Bucovina”. Acesta a fost înființat, la inițiativa Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina, în anul 1992, cu denumirea Centrul de Studii „Bucovina”/Centrul pentru Studiul Problemelor Bucovinei, reorganizat ca institut prin Hotărârea de Guvern nr. 102/31 ianuarie 2007. La data înființării Centrului de Studii „Bucovina”, funcționau alte două institute care cercetau istoria și cultura Bucovinei, fiecare dintre ele cu o viziune proprie asupra provinciei: Bukovina Institut din Augsburg (1988) și Centrul Bucovinean de pe lângă Universitatea Națională „Yurii Fedkovici” din Cernăuți (1992). În aceste condiții, constituirea instituției rădăuțene sub egida Academiei Române era o replică românească la preocupările privitoare la Bucovina. Obiectul de activitate al Institutului, „unitate de cercetare fundamentală și de cercetări avansate”, este „elaborarea de studii și cercetări asupra istoriei și culturii Bucovinei, prin secțiunile proprii de istorie, literatură, folclor și științele naturii, precum și prin dezvoltarea parteneriatului și colaborării interne și internaționale”. Din 1994, Institutul tipărește, la Editura Academiei Române, revista „Analele Bucovinei” (indexată CEEOL și BDD), publicație semestrială care, de-a lungul celor 29 de ani de apariție neîntreruptă, s-a impus în viața științifică națională și internațională, punând în circulație subiecte mai puțin cunoscute sau controversate privitoare la istoria provinciei și propunând noi direcții de cercetare a acesteia. În 1996 este fondată colecția „Enciclopedia Bucovinei în studii și monografii”, în cadrul căreia s-au publicat până acum 52 de lucrări de referință din domeniul istoriei și culturii Bucovinei. Institutul organizează anual conferințe științifice internaționale, sesiuni proprii de referate și comunicări științifice, colocvii interne, expoziții de carte, periodice, fotografii și documente, cu o tematică determinată de temele și proiectele de cercetare, precum și de evenimentele culturale importante din anul respectiv. Institutul „Bucovina” dezvoltă proiecte de cercetare științifică în colaborare cu parteneri interni și externi, precum Bukovina Institut din Augsburg, Institutul de Istorie al Academiei de Științe din Republica Moldova, Institutul „A. D. Xenopol” din Iași, Universitatea „Yurii Fedkovici” din Cernăuți, Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava ș.a. Urmând direcțiile de activitate stabilite la fondarea sa, Institutul „Bucovina” s-a impus în viața științifică academică

prin cercetarea sistematică a problematicii Bucovinei istorice, ale cărei rezultate sunt valorificate în publicațiile științifice de profil din țară și străinătate, în publicația „Analele Bucovinei”, în lucrările apărute în colecția „Enciclopedia Bucovinei în studii și monografii” sau la reuniunile științifice interne și internaționale. Implementarea unor noi direcții de investigare a trecutului Bucovinei, cu accent pe valorificarea documentelor de arhivă, precum și implicarea în proiecte de nivel național și internațional sunt obiectivele de viitor ale instituției academice de la Rădăuți.

Cuvinte-cheie: Institutul „Bucovina”, „Analele Bucovinei”, colecția „Enciclopedia Bucovinei în studii și monografii”, sesiuni științifice, proiecte de cercetare.

Institutul „Bucovina” al Academiei Române, de la fondarea căruia s-au împlinit, în 2022, 30 de ani, a fost înființat, cu denumirea Centrul de Studii „Bucovina”, în 6 septembrie 1992, în adunarea solemnă a Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina, instituție bucovineană de prestigiu fondată în 1862 și reactivată în 1990. La acest eveniment au participat personalități ale vieții culturale și științifice românești, precum și reprezentanți ai autorităților locale: acad. Radu Grigorovici (vicepreședinte al Academiei Române), acad. Vladimir Trebici, acad. Cristofor I. Simionescu (președintele Filialei Iași a Academiei Române), Emanuel Diaconescu, membru corespondent al Academiei Române (rectorul Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava), prof. univ. dr. Mihai Iacobescu (Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava), cercet. șt. dr. Dimitrie Vatamaniuc, conf. univ. dr. Alexandrina Cernov și conf. univ. dr. Grigore C. Bostan (Universitatea din Cernăuți), Gavril Irimescu (directorul Serviciului Județean Suceava al Arhivelor Naționale), Emil Satco (directorul Bibliotecii Bucovinei „I. G. Sbiera” din Suceava), Nicolae Cârlan (Muzeul Bucovinei, Suceava), Mihai Patraș (deputat în Parlamentul Republicii Moldova), Daniel Catargiu (prefectul județului Suceava), Constantin Sofroni (președintele Consiliului Județean Suceava), Viorel Năsăudean (primarul orașului Rădăuți), Mircea Irimescu (președintele Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina), Marian Olaru (secretarul societății), Vasile Precup și Petru Bejenaru (membri în consiliul de conducere al societății), George Muntean (președintele filialei București a societății), George Galan (membru în comitetul de conducere al filialei București a societății), Serafim Fădor (Uniunea Românilor Bucovineni). Menirea acestei instituții era „de a umple un gol foarte mare, de o generație și ceva”, în cercetarea istoriei Bucovinei (acad. Radu Grigorovici) și de a promova „valorile culturii și civilizației de aici, respectând adevărul prin cercetări fundamentale, concepute într-o viziune nouă, modernă”, cu sprijinul Filialei Iași a Academiei Române și a altor instituții de cercetare (acad. Cristofor Simionescu)².

² Apud Vasile I. Schipor, *Bucovina istorică. Studii și documente* (în continuare se va cita: Vasile I. Schipor, *Bucovina istorică...*), București, Editura Academiei Române, 2007, p. 51; Marian Olaru, „Istoricul unui proiect cultural și științific. 15 ani de la înființarea Centrului pentru Studiul Problemelor Bucovinei”, în „Analele Bucovinei”, anul XIX, nr. 2 (39), 2012, p. 457; D. Vatamaniuc, *Bucovina între Occident și Orient. Studii și documente*, București, Editura Academiei Române, 2006, p. 25.

Hotărârea Guvernului României nr. 702, din 14 decembrie 1993, privind avizarea înființării unor centre de cercetare științifică în subordinea Academiei Române, publicată în „Monitorul Oficial”, în 12 ianuarie 1994, consfințește înființarea Centrului, instituție cu personalitate juridică, sub denumirea de Centrul pentru Studiarea Problemelor Bucovinei, cu sediul la Rădăuți, funcționând în subordinea Academiei Române, ca unitate de cercetare fundamentală și avansată, având ca obiect de activitate elaborarea de studii privind istoria și cultura Bucovinei (vezi Anexa 1). Hotărârea de Guvern nr. 743, din 24 decembrie 1993, publicată în „Monitorul Oficial”, în 12 ianuarie 1994, stabilește organizarea Institutului pe posturi finanțate și compartimente (vezi Anexa 2). Schema de încadrare prevedea un director, șapte posturi de cercetare și două posturi administrative, însă trei posturi de cercetare și două posturi administrative au fost reținute de Filiala Iași a Academiei Române, în subordinea căreia se afla Centrul.

La data înființării Centrului de Studii „Bucovina”, funcționau alte două institute care cercetau istoria și cultura Bucovinei, fiecare dintre ele cu o viziune proprie asupra provinciei: Bukowina Institut din Augsburg (1988) și Centrul Bucovinean de pe lângă Universitatea Națională „Yurii Fedkovici” din Cernăuți (1992). În aceste condiții, constituirea instituției rădăuțene sub egida Academiei Române era o replică românească la preocupările privitoare la Bucovina.

Pentru a asigura o bună desfășurare a activității de cercetare științifică s-a înființat, la inițiativa Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina, cu sprijinul Filialei Iași a Academiei Române și al Consiliului Județean Suceava, Complexul Academic „Bucovina”³. Acad. Cristofor I. Simionescu preciza, în Memoriul Biroului Filialei Iași a Academiei Române, adresat instituțiilor statului, că „răspunderea care revine Academiei Române în a dinamiza activitatea cultural-științifică în această zonă a țării implică funcționarea unei case de creație și organizarea unor manifestări cu participare internațională, ca și prezența cvasipermanentă a unor savanți români și străini la Centrul pentru Studiarea Problemelor Bucovinei și, respectiv, acțiuni de cercetare concertată a unităților din teritoriu”⁴. Complexul academic cuprindea și alte două unități, Casa de Creație și Ateneul „Mihai Eminescu” din Gălănești, generoase din punct de vedere al spațiului și situate într-o zonă cu potențial turistic, unde se puteau organiza manifestări științifice de anvergură. Pentru a asigura funcționalitatea acestor unități în vederea dezvoltării unor programe științifice și culturale, în 15 februarie 1997 s-a încheiat Acordul între Academia Română – Filiala Iași și Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava privind colaborarea în domeniile culturii, învățământului și cercetării științifice. Cele două instituții se angajau să se informeze reciproc asupra manifestărilor științifice pe care aveau să le realizeze; să sprijine realizarea unor reuniuni științifice comune ale cercetătorilor și universitarilor; să facă schimburi de publicații, de rezultate ale

³ Mircea Irimescu, „Complexul Academic «Bucovina»”, în „Analele Bucovinei”, anul I, nr. 2, 1994, p. 531.

⁴ Apud Vasile I. Schipor, *op. cit.*, p. 52.

cercetării științifice și de documentare; să contribuie împreună la conservarea și valorificarea fondului de carte existent la Ateneul „Mihai Eminescu” din Gălănești; să facă schimburi reciproce de specialiști pentru realizarea unui program comun de învățământ și cercetare; să organizeze manifestări științifice, cursuri de vară, cursuri de scurtă durată, conferințe publice; să organizeze manifestări cu participare internațională și să colaboreze în vederea sprijinirii elevilor și a studenților pentru efectuarea unor aplicații practice și cercetări științifice⁵.

Din cauza managementului defectuos și a lipsei de resurse financiare și de înțelegere a Filialei Iași a Academiei Române, acest proiect al organizării Complexului Academic „Bucovina” nu a fost dus la bun sfârșit: Ateneul „Mihai Eminescu” din Gălănești a trecut în administrarea Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava, iar Casa de Creație a rămas în subordinea Filialei Iași a Academiei Române. Centrul de Studii „Bucovina”, unitate distinctă în cadrul Complexului Academic „Bucovina”, a funcționat în subordinea Filialei Iași a Academiei Române, cu opt posturi, având în componență următoarele secții: istorie; istorie literară, etnografie și folclor; geografie–geologie – resurse; biologie – ecologie – turism; lingvistică; studii economice complexe; istoria artelor și mentalităților. Director al instituției a fost desemnat, prin concurs, cercet. șt. dr. Dimitrie Vatamaniuc, cunoscut eminescolog, originar din Sucevița, care a fost și președintele consiliului științific, din care mai făceau parte: Vasile Precup (secretar științific onorific), acad. Vladimir Trebici, acad. Gheorghe Platon, Emanuel Diaconescu, m.c. al Academiei Române, Mircea Irimescu, Constantin Popescu, Ștefan Gorovei, Alexandru Țenchea, Radu Economu⁶.

Față de celelalte institute academice, Centrul de Studii „Bucovina” se situa pe o poziție aparte în cadrul Filialei Iași a Academiei Române: avea în componență mai multe sectoare de activitate, diferite ca profil, și își avea sediul într-un orașel de provincie, departe de centrele științifice și marile biblioteci din țară. Schimbarea conducerii Filialei Iași, încheierea mandatului de secretar științific al acad. Gheorghe Platon, „unul dintre simpatizanții Bucovinei, mentor răbdător și sprijinitor al cercetătorilor rădăuțeni”, și al celui de președinte al acad. Cristofor I. Simionescu, „partenerul loial al echipei de academicieni și universitari bucovineni, care a susținut ideea înființării și dezvoltării Centrului de Studii «Bucovina» la Rădăuți”⁷, au influențat și evoluția instituției rădăuțene.

Anul 2007 a adus schimbări importante în ceea ce privește statutul Centrului de Studii „Bucovina”⁸. Ca urmare a unor inițiative provenite din medii științifice

⁵ *Ibidem*, pp. 52–53; Marian Olaru, *op. cit.*, p. 460.

⁶ D. Vatamaniuc, *op. cit.*, p. 25.

⁷ Marian Olaru, *op. cit.*, p. 460.

⁸ Acestea au survenit și ca urmare a demersurilor directorului instituției, Marian Olaru, și a secretarului științific Vasile I. Schipor, care au prezentat Prezidiului Academiei Române, prin referatul nr. 120/9 august 2005, strategia proprie de dezvoltare durabilă, solicitând aprobarea pentru: transformarea Centrului în Institut, cu personalitate juridică; – păstrarea obiectului de activitate prevăzut prin Hotărârea de Guvern nr. 743/24 decembrie 1994; – continuarea activității de cercetare în subordinea Academiei Române; – păstrarea autonomiei academice în funcționarea Institutului, precum și în activitatea de cercetare științifică; – întărirea instituției, în vederea creșterii contribuției

sucevene, care doreau, încă de la înființarea acestei instituții, mutarea Centrului în municipiul reședință de județ, deoarece acesta găzduia importante instituții de cultură și avea „o resursă umană cu potențial științific confirmat” (Marian Olaru). Acad. Eugen Simion, președintele Academiei Române, a răspuns demersurilor de transformare a Centrului de Studii „Bucovina” în Institutul „Bucovina” și mutarea acestuia la Suceava. A existat și o altă propunere de reorganizare, care avea în vedere unirea instituției rădăuțene cu Complexul Muzeal „Mihai Eminescu” din Ipotești, însă aceasta nu s-a finalizat din următoarele motive: cele două instituții desfășurau activități diferite și aveau subordonări diferite – Academia Română și Ministerul Culturii și Cultelor; numărul mare de muzeografi, specialiști în conservare și personalul auxiliar de la instituția muzeală din Ipotești; distanța mare dintre cele două unități; riscul dispariției numelui Bucovina din titulatura noii instituții, care ar fi trebuit să se numească Complexul Academic al Moldovei de Sus. În *Nota de fundamentare* a Hotărârii de Guvern nr. 102/31 ianuarie 2007, semnată de ministrul Culturii, Adrian Iorgulescu, se precizează că „Academia Română, instituție de interes public național, cel mai înalt for de consacrare științifică și culturală a țării, având ca obiectiv principal cercetarea fundamentală și avansată în domenii importante, solicită reorganizarea Centrului pentru Studiul Problemelor Bucovinei în Institut. Prin aceasta se creează un cadru adecvat realizării și actualizării obiectivelor activității sale de interes național, precum și demersurilor de cooperare promovate de Academia de Științe a Austriei din Viena, colaborării cu Academia de Științe din Ucraina, în beneficiul cercetării științifice românești privind istoria și cultura Bucovinei [...]. Unitate a sistemului de cercetare fundamentală, Centrul pentru Studiul Problemelor Bucovinei a fost înființat prin Hotărârea Guvernului nr. 743/1993 ca instituție publică, cu personalitate juridică, în subordinea Academiei Române, pentru elaborarea studiilor românești contemporane de interes național asupra istoriei zonei de nord a țării. Pentru aceasta, are în componență sectoare de activitate diferite ca profil, cum sunt: istorie, istorie literară, etnografie și folclor, geografie – geologie – resurse; biologie – ecologie – turism; lingvistică;

sale în lumea științifică regională și internațională, prin angajarea cu prioritate a tinerilor, care să aibă activitatea de bază în instituție; susținerea financiară a activității de creștere durabilă, prin aprobarea unor sume minime, indispensabile pentru realizarea programelor și proiectelor de cercetare aprobate, la standarde ale competiției științifice contemporane; consolidarea colaborării cu românii din regiunea Cernăuți și, în mod deosebit, cu Catedra de Filologie Clasică a Universității de Stat „Yurii Fedkovič”; lărgirea ariei de colaborare, pe bază de parteneriat, prin atragerea de noi colaboratori interesați: institute ale Academiei Române, universități din România, institute din Austria, Germania, Israel, SUA, care au ca domeniu de activitate Bucovina, ca „model cultural european”; sprijinirea cercetătorilor bucovineni pentru obținerea de stagii de documentare la Viena, München, Cernăuți, în vederea realizării proiectelor proprii de cercetare și pentru acomodarea lor cu realitățile și exigențele cercetării europene de astăzi și de perspectivă; întărirea activității de colaborare între bibliotecile proprii de cercetare ale institutelor Academiei Române din cadrul Filialei Iași, precum și din țară (schimb și împrumut interbibliotecar, proiecte și activități comune); dotarea instituției cu aparatură și mijloace moderne, performante, de cercetare; eficientizarea activității proprii prin generalizarea experienței academice avansate (cercetarea științifică sistematică în echipă, apropierea de exigențele managementului de proiect, stimularea creativității, a inițiativei și a responsabilității individuale integrate, îmbunătățirea capacităților și instrumentelor de autoevaluare și evaluare continuă).

studii economice complexe; istoria artelor și mentalităților, toate acestea gândite din perspectiva unei culturi instituționale a dezvoltării. Bucovina a fost considerată un model de conviețuire interetnică, iar cercetarea interdisciplinară înțeleasă din perspectiva diverselor limbi și civilizații creează pentru viitorul Institut posibilitatea promovării unei noi deschideri. În acest context, președintele Academiei de Științe a Austriei și-a manifestat dorința de a iniția și dezvolta cercetarea transfrontalieră în colaborare cu Institutul «Bucovina» pe teme științifice, comune, de mare interes și pentru cercetarea istorică românească. Cu privire la dimensiunea proiectului este edificator că, pentru coordonarea acestuia, a fost propus prof. M. Metzeltin, membru al Academiei de Științe Austriece și membru de onoare al Academiei Române. Acțiunile de cooperare, pe teme de interes istoric comun, cu Bukowina Institut din Augsburg, colaborarea cu structuri academice din Austria, Ucraina și alte state necesită permanentizarea unor relații la același nivel, care potrivit art. 3, alin. 5 din Legea nr. 752/2001 privind organizarea și funcționarea Academiei Române, cu modificările și completările ulterioare, pot fi stabilite direct numai de o unitate cu statut de institut de cercetare al Academiei Române, ceea ce, în prezent, actualul Centru nu poate realiza. Și pe plan intern, realizarea temelor de cercetare specifice zonei istorice impune amplificarea, în aceleași condiții, a activității de colaborare științifică cu Universitatea «Ștefan cel Mare» din Suceava și cu alte structuri universitare. Având în vedere importanța și unicitatea obiectului de activitate pentru știința națională, extinderea domeniilor de studiu, realizările științifice importante, nevoia de sporire a nivelului de relații și a gradului de reprezentativitate, prin prezenta hotărâre se prevede ca Centrul pentru Studiul Problemelor Bucovinei să se reorganizeze în Institutul «Bucovina», cu sediul în Suceava, str. Universității nr. 13, județul Suceava, fără suplimentare de posturi. Față de cele prezentate, prin prezentul act normativ se prevede înființarea Institutului «Bucovina», prin reorganizarea Centrului pentru Studiul Problemelor Bucovinei. Consiliul legislativ a avizat favorabil proiectul de hotărâre, prin avizul nr. 12, din 5 ianuarie 2007⁹.

Însă, reorganizarea instituției rădăuțene nu a urmat direcția stabilită de acad. Eugen Simion (Hotărârea de Guvern nr. 102/31 ianuarie 2007 a fost redactată fără a respecta termenii avizului ministrului Culturii), inițiatorul proiectului de transformare a Centrului într-un „institut european, cu un program vast (de la studiul juridic și administrativ, până la cercetările de antropologie culturală), coordonat de două academii și cu cercetători din mai multe țări [...], o premieră în această parte europeană”¹⁰. Proiectul de reorganizare a Centrului de Studii „Bucovina” și mutarea acestuia la Suceava a fost susținut și de unii dintre cercetătorii rădăuțeni, însă „schimbarea de optică [...] a survenit în momentul în care autoritățile municipale și județene din Suceava manifestau aceeași «grijă» față de amintitul proiect ca și cele din Rădăuți. Fiecare și-ar fi dorit instituția amintită doar ca pe un accesoriu de recuzită și fără obligații”¹¹.

⁹ Marian Olaru, *op. cit.*, p. 462.

¹⁰ Eugen Simion, „Institutul «Bucovina». Eșecul unui proiect de anvergură”, în „Ziua”, anul XIII, 9–10 iunie 2007, p. 6.

¹¹ Marian Olaru, *op. cit.*, p. 463.

Așadar, prin Hotărârea de Guvern nr. 102/31 ianuarie 2007 (vezi Anexa 3), publicată în „Monitorul Oficial”, în 9 februarie 2007, instituția obține personalitate juridică și funcționează sub denumirea de Institutul „Bucovina”, „unitate de cercetare fundamentală și de cercetări avansate”, aflată în subordonarea directă a Academiei Române, având ca obiect de activitate „elaborarea de studii și cercetări asupra istoriei și culturii Bucovinei, prin secțiile proprii de istorie, literatură, folclor și științele naturii, precum și prin dezvoltarea parteneriatului și colaborării interne și internaționale”; număr maxim de posturi – 10, inclusiv directorul; sediul social: Suceava; sediul de cercetare: Rădăuți. Institutul își desfășoară activitatea într-un imobil administrat de Colegiul Național „Eudoxiu Hurmuzachi”, pe bază de contract de închiriere¹².

Compartimentul de cercetare științifică al Institutului „Bucovina” cuprinde opt norme, după cum urmează: 1) istorie: doi cercetători cu normă întreagă și activitatea de bază în instituție și doi cercetători cu jumătate de normă, angajați prin cumul pe durată nedeterminată; 2) istorie literară, etnografie și folclor: doi cercetători cu normă întreagă și activitate de bază în instituție; 3) științele naturii: un cercetător cu normă întreagă și activitatea de bază în instituție. În organigrama Institutului se mai află: o normă de contabil-șef și o normă de bibliotecar. Din colectivul instituției fac parte: dr. Marian Olaru – director; dr. Rodica Jugrin – secretar științific; dr. Ștefănița-Mihaela Ungureanu, dr. Harieta Mareci-Sabol, drd. Elena Pascaniuc, dr. Ștefan Purici, dr. Ovidiu Bătă, dr. Carol-Alexandru Mohr, dr. Cristian-Alexandru Boghian, Liliana-Carmen Cusiuc (contabil-șef) și Raluca-Irina Muscă (bibliotecar și cu atribuții de secretariat). Alături de aceștia, de-a lungul timpului și-au desfășurat activitatea în institut: Vasile I. Schipor (secretar științific în perioada 1995–2018 și secretar de redacție al periodicului „Analele Bucovinei” între anii 1994 și 2018), Dragoș Cusiuc, Georgeta Istrătoaie, Iulia Brânză, Sorin Trelea, Liliana Arancuteanu, Mariana Pâslaru. Dintre cercetătorii asociați îi amintim pe: Alexandrina Cernov, m.o. al Academiei Române, Vasile Târâțeanu, membru de onoare al Academiei Române, Eugen Patraș și Petru Bejenaru.

Având ca obiect de activitate „aprofundarea și extinderea cercetărilor științifice consacrate Bucovinei”, instituția și-a propus, încă de la înființare, așa cum sublinia directorul acesteia, Dimitrie Vatamaniuc, realizarea următoarelor obiective: 1. Să retipărească lucrările fundamentale privitoare la Bucovina, îndeosebi germane, publicate în cursul anilor; 2. Să constituie un fond documentar, prin colectarea monografiilor despre localități, documente diferite și chiar arhive în păstrarea unor familii; 3. Să inventarieze și să valorifice colecțiile de artă și tehnică populară, numismatică; 4. Să constituie o arhivă de folclor prin înregistrări în teren¹³. Proiectele multianuale de cercetare științifică derulate în cadrul institutului se desfășoară de-a lungul a două programe: *Documenta Bucovinae Historica* și *Bucovina și bucovinenii în istorie*. Aceste proiecte sunt axate pe următoarele direcții

¹² Solicitățile conducerii instituției, adresate Academiei Române și autorităților locale, de a obține un sediu propriu pentru Institutul „Bucovina” nu au primit un răspuns pozitiv.

¹³ D. Vatamaniuc, *op. cit.*, p. 26.

tematice principale: 1. Politică și emancipare națională în Bucovina (1775–1918); 2. Caracteristicile procesului de reintegrare a provinciei în spațiul etno-cultural românesc; 3. Procesul de comunizare a Bucovinei. Consecințe economice, social-politice și populaționale; 4. Bucovinenii și exilul creator; 5. Evoluția și particularitățile fenomenului literar din Bucovina istorică; 6. Problematika presei din Bucovina istorică de la începuturi până în prezent; 7. Familii vechi din Bucovina. Memorie și conștiință genealogică; 8. Caracteristici ale zonelor etno-folclorice din Bucovina; 9. Rezervațiile naturale din spațiul bucovinean; 10. Istoricul cercetărilor geologice și al exploatarea resurselor din Bucovina.

Încă din anul înființării sale, Centrul de Studii „Bucovina” și-a asumat, în colaborare cu un colectiv compus din profesori din centrele universitare importante ale țării, cercetători și membri ai Academiei Române, elaborarea *Enciclopediei Bucovinei*, organizată în zece volume, un proiect amplu, întocmit în 1990 la inițiativa Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina. Acad. Vladimir Trebici și-a asumat răspunderea de a întocmi proiectul acestei lucrări de importanță națională, argumentul principal fiind acela că: „Bucovina face obiectul diferitelor cărți, monografii, broșuri de propagandă, toate editate și difuzate în străinătate, în care cel mai adesea adevărul istoric este falsificat. Este timpul ca românii să elaboreze o lucrare științifică importantă, care să înfățișeze obiectiv Bucovina sub toate aspectele”¹⁴. Prezentarea publică a proiectului și organizarea colectivelor de lucru pentru editarea unei *Enciclopedii a Bucovinei* au avut loc în cadrul unei consfătuiri organizate de către Societatea pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina, la Suceava, în 23 martie 1991¹⁵.

Proiectul *Enciclopediei Bucovinei* a fost alcătuit cu următoarea structură, organizată în zece capitole: I. *Istoria*; II. *Pământul* (1. Geografie; 2. Geologie; 3. Resurse naturale); III. *Oamenii* (1. Demografie generală; 2. Românii; 3. Ucrainenii (rutenii); 4. Germanii; 5. Evreii; 6. Polonezii; 7. Rușii lipoveni; 8. Alte neamuri); IV. *Economia* (1. Agricultură; 2. Creșterea animalelor; 3. Pădurile; 4. Industria și minierul; 5. Transporturile și comunicațiile; 6. Industria casnică; 7. Alte activități economice); V. *Cultura* (1. Biserica Ortodoxă: Mitropolia; Fondul Religios Ortodox; Învățământul teologic; 2. Celelalte confesiuni; 3. Învățământul; 4. Sănătatea publică; 5. Literatura și presa; 6. Muzica și teatrul; 7. Folclorul; 8. Alte arte; 9. Societăți culturale); VI. *Administrația și viața politică* (1. Administrația austriacă (1775–1918); 2. Administrația românească (1918–1940); (1941–1944); 3. Administrația sovietică (1940–1990); 4. Evoluția împărțirii administrative a Bucovinei; 5. Partide politice); VII. *Bucovina în lumina dreptului istoric și internațional* (1. Anexarea din 1775; 2. Unirea Bucovinei cu România (1918). Aspecte juridice și diplomatice; 3. Pactul

¹⁴ Idem, „Centrul de Studii «Bucovina» la un deceniu de activitate”, în „Analele Bucovinei”, anul IX, nr. 2, 2002, p. 326.

¹⁵ Procesul-verbal încheiat cu această ocazie este publicat de Vasile I. Schipor, „Românii din Bucovina în reconstrucția societății civile”, în „Analele Bucovinei”, anul XII, nr. 1, 2005, pp. 192–198; D. Vatamaniuc, *op. cit.*, pp. 30–34.

Ribbentrop-Molotov și anexarea Bucovinei de Nord (1940); 4. Legislația și dreptul; 5. Dreptul „obișnuielnic” în Bucovina); VIII. *Structura socială și etnică a Bucovinei* (1. Țăranii; 2. Răzeșii, mazilii și boierii; 3. Colonizarea și imigrările în perioada 1775–1918; 4. Emigrări din Bucovina (până în 1914); 5. Colonizări, imigrări și deportări (1940–1990); 6. Schimburi interetnice: căsătorii mixte, asimilări); IX. *Sate și orașe (monografii)*; X. *Personalități culturale și politice (monografii)*. Pentru realizarea acestui amplu proiect științific a fost alcătuit un colectiv format din 65 de consultanți și autori cu contribuții importante privitoare la istoria Bucovinei¹⁶, care dețineau documente, manuscrise, genealogii, monografii de sate, amintiri istorice. Coordonarea activității de elaborare și editare a *Enciclopediei Bucovinei* urma să fie asigurată de către un comitet și un secretariat central, iar pentru fiecare domeniu se propunea un corp de consultanți științifici. În opinia acad. Vladimir Trebici, „cea mai mare urgență trebuie să fie elaborarea unei lucrări de circa 100–120 de pagini, cu ilustrații, hărți în limba română și câteva limbi de circulație internațională, în condiții grafice ireproșabile”¹⁷, editată de către Fundația Culturală Română și difuzată în străinătate. Motive obiective, legate de dimensiunile colectivului ce ar fi trebuit implicat și coordonat în proiect, la care se adăugau constrângeri, mai ales de natură economică, au împiedicat materializarea acestuia.

În aceste condiții, Centrul de Studii „Bucovina” a preluat acest obiectiv de cercetare. Pentru realizarea primului volum al *Enciclopediei Bucovinei*, numit *Istoria până la descălecat (1359)*, s-a întocmit un proiect și s-a format colectivul din care făceau parte cercetători de la București, Iași, Chișinău, Suceava și Rădăuți. Din păcate, nici acest proiect nu a putut fi dus la bun sfârșit, din cauza absenței unei structuri materiale corespunzătoare (la acea dată funcționau doi cercetători și un director cu jumătate de normă), chiar dacă au existat numeroase demersuri venite din partea Centrului în perioada 1992–1994 pentru materializarea acestuia. În aceste condiții, conducerea Academiei Române a hotărât editarea unei publicații semestriale, „Analele Bucovinei”, care, prin structură, pe de o parte, să abordeze domeniile de cercetare propuse în proiectul *Enciclopediei*, în care să se publice, cu prioritate, lucrări cu caracter monografic, iar pe de altă parte să răspundă exigențelor publicisticii științifice academice¹⁸.

Revista „Analele Bucovinei” se tipărește în București, la Editura Academiei Române, are o apariție semestrială și un număr variabil de pagini: primul tom, cu 234 de pagini; din anul 2000 periodicul apare cu peste 300 de pagini, câteva numere apar cu peste 400 de pagini (cele din 2006, 2007 și 2008), iar din 2009, numărul de pagini este de 350 pentru fiecare tom. Din colegiul de redacție al celui dintâi număr fac parte academicienii: Radu Grigorovici, Ștefan Ștefănescu, Vladimir Trebici, Gheorghe Platon, Liviu Ionesi, alături de Radu Economu și Marian Olaru.

¹⁶ Lista acestora este publicată de D. Vatamaniuc, *op. cit.*, pp. 32–34.

¹⁷ Apud Marian Olaru, *op. cit.*, p. 464.

¹⁸ Vasile I. Schipor, „Publicațiile Institutului «Bucovina»”, în „Analele Bucovinei”, anul XIX, nr. 2, 2012, p. 430.

Redactor-șef: Dimitrie Vatamaniuc, secretar de redacție: Vasile I. Schipor. Primul număr al revistei se deschide cu un *Argument*, semnat de acad. Gheorghe Platon, care subliniază importanța proiectului patronat de Academia Română: „«Analele Bucovinei» – al cărui prim număr este acesta –, pe linia prestigioaselor publicații care au precedat-o, își propune să fie un instrument pentru împlinirea nobilelor obiective ale promovării și răspândirii culturii naționale; să reprezinte o alternativă românească autorizată în dialogul, demult deschis, privind istoria și cultura Bucovinei. Se va înscrie în acest dialog cu prestigiul instituției care o patronează și cu autoritatea numelor care vor semna în paginile sale»¹⁹. În editorialul semnat de Mihai-Ștefan Ceaușu, publicat la 16 ani de la apariția revistei, sunt apreciate eforturile acesteia de a se impune în lumea științifică românească și internațională și sunt schițate câteva posibilele direcții de cercetare a istoriei Bucovinei: evoluții etno-demografice care au influențat societatea din Bucovina, începând de la sfârșitul secolului al XVIII-lea și până în secolul al XX-lea (prin cercetarea recensămintelor populației sau a documentelor de stare civilă); destinul marilor familii boierești bucovinene (Capri, Flondor, Hurmuzaki, Mustață, Petrino, Stârcea sau Vasilco), în strânsă legătură cu o altă temă importantă, cea privitoare la elita bucovineană; problema modernizării instituționale, politice, social-economice și culturale a societății bucovinene; cercetarea presei din Bucovina, ca formă a modernității și, mai ales, menirea sa în formarea opiniei publice bucovinene²⁰.

Astăzi, din colegiul de redacție al „Analelor Bucovinei” fac parte: acad. Victor Spinei; Dorin Ieșan, m.c al Academiei Române; Alexandrina Cernov, membru de onoare al Academiei Române, Helena Krasowska, Ortfried Kotzian, Mihai Iacobescu, Mihai-Ștefan Ceaușu, Ștefan Purici, Mircea A. Diaconu; redactor-șef: Marian Olaru; secretar de redacție: Ștefănița-Mihaela Ungureanu. Până în 2017, revista are următoarea structură: *Editorial; Evocări; Viața politică, culturală, literară și artistică; Istorie, demografie, toponimie, onomastică, statistică; Folclor. Etnografie. Arhitectură; Științele naturii; Opinii; Documentar; Cărți. Reviste; Cronică; Aniversări; In memoriam; Note despre autori*. Din anul 2018, materialele sunt publicate în cadrul următoarelor secțiuni: *Editorial; Evocări; Aniversări; In memoriam; Bucovina – cultură și civilizație; Opinii; Documentar; Cărți. Reviste; Cronică; Note despre autori*. Începând cu nr. 1/2022 este introdusă secțiunea *Cultură și civilizație europeană*, redenumită *Interferențe europene și universale* (nr. 2/2022). Pe prima copertă a fiecărui număr sunt reproduceri după monumentele istorice din Bucovina.

Câteva numere ale periodicului sunt omagiale, fiind dedicate unor personalități culturale: Gheorghe Løvendal (nr. 2/1997), Ciprian Porumbescu (nr. 1/2003), Ștefan cel Mare (nr. 1/2004). Tomul XVIII (nr. 1/2011) este închinat academicianului Radu Grigorovici (1911–2008), director fondator al Institutului „Bucovina”, la centenarul nașterii sale. Tomul XXII (nr. 2/2015) este închinat lui Dimitrie

¹⁹ Gheorghe Platon, „Argument”, în „Analele Bucovinei”, anul I, nr. 1, 1994, pp. 5–6.

²⁰ Mihai-Ștefan Ceaușu, „Considerații privitoare la cercetarea istoriei Bucovinei în spațiul românesc”, în „Analele Bucovinei”, anul XVI, nr. 2 (33), 2009, pp. 363–368.

Vatamaniuc, membru de onoare al Academiei Române, la împlinirea a 95 de ani de la naștere, iar tomul XXVII (nr. 1/2020) este închinat centenarului nașterii sale. Cele două numere publicate în 2016 sunt aniversare, fiind consacrate împlinirii a 150 de ani de la înființarea Societății Literare Române, devenită Societatea Academică Română, iar cele două numere din 2017 sunt dedicate împlinirii a 25 de ani de viață academică la Rădăuți. Două numere ale „Analelor Bucovinei” sunt speciale (nr. 3/1997 și nr. 1/ 2010), reunind documentele conferințelor științifice organizate în 1996 și 2009. La împlinirea a 10, respectiv 20 de ani de la înființarea instituției, publicația apare cu un număr special, retrospectiv.

Periodicul publică studii, articole, documentare, cronici, recenzii, cu o tematică diversă privitoare la istoria Bucovinei, semnate de academicieni, profesori universitari, cercetători, profesori, învățători, muzeografi, arhiviști, preoți din Bucovina și din țară, din Ucraina, Basarabia, Polonia, Occident (revista poate fi consultată accesând link-ul www.analelebucovinei.ro). De-a lungul celor 29 de ani de apariție neîntreruptă, periodicul „Analele Bucovinei” s-a impus în viața științifică națională și internațională, punând în circulație subiecte mai puțin cunoscute sau controversate privitoare la istoria provinciei și propunând noi direcții de cercetare a acesteia. Revista este indexată CEEOL (din 2018) și BDD (din anul 2022) și a primit *Premiul pentru periodice științifice*, acordat de Fundația Culturală a Bucovinei în anii 2005, 2006, 2014, 2016. În anul 2004, Primăria Municipiului Rădăuți a acordat *Diploma de onoare* colectivului redacțional al publicației „Analele Bucovinei”, „la împlinirea a 10 ani de existență, timp în care a contribuit la răspândirea culturii naționale, propunând o alternativă românească autorizată în dialogul referitor la istoria și cultura Bucovinei”. De asemenea, întreaga activitate a Institutului a fost răsplătită prin acordarea unor diplome și distincții: *Diplomă* conferită de Consiliul Județean Suceava, „cu ocazia împlinirii a 400 de ani de la prima unire a Țărilor Române sub Mihai Voievod Viteazul” (2000), *Diplomă* acordată de Ministerul Culturii și Cultelor, Prefectura Județului Suceava, Consiliul Județean Suceava, Direcția pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național Suceava, cu ocazia împlinirii a 85 de ani de la unirea Bucovinei cu România (2003), *Diplomă pentru merite deosebite*, pentru participarea la dezvoltarea parteneriatului de cooperare între județul Suceava și regiunea Schwaben, acordată de Consiliul Județean Suceava și Consiliul Regional Schwaben (2014) și *Distincția „Meritul Bucovinei”*, conferită de Consiliul Județean Suceava „în semn de apreciere pentru întreaga activitate, în anul aniversării Centenarului Marii Uniri” (2018).

În anul 1996, Centrul de Studii „Bucovina” a fondat colecția „Enciclopedia Bucovinei în studii și monografii”, hotărând să publice lucrări de referință din domeniul istoriei și culturii Bucovinei, având în vedere prevederile din capitolele IX și X ale proiectului *Enciclopedia Bucovinei*, întocmit în 1990 la inițiativa Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina, care propunea întocmirea unor monografii pentru sate și orașe și pentru personalitățile culturale și politice. Seria lucrărilor a fost deschisă cu o lucrare de toponimie minoră privind localitățile din Bucovina, după care au fost editate primele recensăminte privind Bucovina,

într-o ediție bilingvă, germano-română. În cadrul proiectului național prioritar de tipărire a unor lucrări fundamentale (1996–1998), cu sprijinul Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina, al Consiliului Județean Suceava și al Primăriei Rădăuți ori în regie proprie au apărut până acum 52 de lucrări (vezi Anexa 5). Este vorba despre sinteze, monografii, colecții de documente, ediții noi ale unor contribuții valoroase privind Bucovina istorică. Începând cu anul 2015 s-au deschis seriile *Documente*, *Studii monografice*, *Instrumente de lucru* și *Memorii*.

Lucrărilor apărute în colecția „Enciclopedia Bucovinei în studii și monografii” li se adaugă și cărțile tipărite sub egida Institutului „Bucovina” sau elaborate de cercetătorii săi: Mihai Iacobescu, *Din istoria Bucovinei*, vol. I, 1774–1862. *De la administrația militară la autonomia provincială*, București, Editura Academiei Române, 1993; Dragoș Cusiuc, *Zona etnografică Siret*, Suceava, Grupul editorial „Ion Grămadă”, 2002; Sorin Trelea, *Avifauna Depresiunii Rădăuți*, Cluj-Napoca, Editura Risoprint, 2002; Vasile Adăscăliței, *Românitatea de Sus. Repere etnologice*, ediție îngrijită și prefațată de Vasile I. Schipor, postfață de Victor Iosif, Rădăuți, Editura Septentrion, 2004; Mihai Horodnic, *Izvorul primăverii*, ediție îngrijită și prefațată de Luca Bejenaru, notă asupra ediției, aprecieri critice, cronologie, bibliografie și anexe de Vasile I. Schipor, indice de nume de Elena Pascaniuc, Rădăuți, Editura Septentrion, 2004.

„Privită în mod diacronic, colecția «Enciclopedia Bucovinei în studii și monografii» se adaugă la indicii de calitate ai activității de cercetare științifică întreprinsă la Rădăuți. Totodată, constatăm extraordinara paletă de cercetare și de exprimare științifică aflată în studiile publicate, faptul că lucrările cuprinse în colecție sunt realizate, în marea lor majoritate, fără rabat de la calitatea scriiturii științifice și a aparatului critic abordat. Dacă ar fi să apreciem, în câteva cuvinte, lucrările cuprinse în colecție, putem să spunem că acestea sunt, în cele mai multe cazuri, lucrări fundamentale pentru cercetarea științifică pe tematica dată. Aceasta pentru că în colecție sunt cuprinse lucrări de toponimie, descrieri geografice, studii de istorie a provinciei, de istorie locală sau a instituțiilor din Bucovina, mișcări politice, culturale și naționale, partide politice, personalități ale culturii din Bucovina, monografii ale satelor etc.”²¹

Începând cu anul 1993, Centrul de Studii „Bucovina” a organizat sesiuni anuale proprii de referate și comunicări științifice. Acestea au fost organizate, la început, în cadrul manifestărilor „Zilele academice ieșene” și s-au constituit în „adevărate evenimente culturale, pledoarii consecvente în favoarea comunicării despovărate de stereotipuri și clișee, animate de spiritul academic al cercetării științifice prin care trecutul și prezentul pot influența istoria viitorului”²². La aceste sesiuni naționale și internaționale au participat cercetătorii rădăuțeni și oamenii de cultură din țară și străinătate, alături de cei care au fost mentorii institutului și colaboratori: Dimitrie Vatamaniuc, membru de onoare al Academiei Române, acad. Radu Grigorovici, acad. Vladimir Trebici, acad. Gheorghe Platon, acad. Liviu Ionesi,

²¹ Marian Olaru, *op. cit.*, p. 467.

²² Vasile I. Schipor, *Bucovina istorică...*, p. 57.

acad. Cornelia Bodea, acad. Constantin Toma, Grigore C. Bostan, Alexandrina Cernov – membrii de onoare ai Academiei Române, profesorii universitari Mihai Iacobescu, Nicolae Pomohaci, Pavel Țugui, Maria Platon, Ion Popescu-Sireteanu, Mircea A. Diaconu, Florin Bucescu, Ion Iordache, cercetătorii Vasile Ghețău, Radu Economu, Gheorghe Munteanu, Mircea Grigoroviță, Mircea Pahomi, Mihai-Ștefan Ceaușu, Liviu Papuc, Emil Satco, profesorii Vasile Precop, Petru Bejinariu ș.a. Dintre colaboratorii recentii îi amintim pe: Ligia-Maria Fodor, Constantin Ungureanu, Ion Lihaciu, Gheorghe Onișoru, Radu-Florian Bruja, Ion Filipciuc, Justinian-Remus Cojocar, Florin Pintescu, Vlad Gafița, Ion Cernat, Alis Niculică, Bogdan-Petru Niculică, Marin Gherman, Simona-Teodora Adamovici, Elena Pintilei, Gabriel Chiraș, Ilie Molea, Elena Lungoci, Alexandru-Ovidiu Vintilă, Magdalena Pokrzyńska, Karina Stempel-Gancarczyk, Ewa Kocój, Dinu Poștarencu, Serhii Hakman, Volodymyr Fisanov, Serhii Troian, Oleksandr Dobrzanskyj, Nataliya Nechayeva-Yuriychuk, Călin-Cezar Ciorteanu, Maria Epatov, Kurt Scharr, Alexander Weidle ș.a.

Tematica sesiunilor anuale este legată de temele de cercetare ale institutului, precum și de evenimentele culturale importante din anul respectiv (vezi Anexa 4). Majoritatea comunicărilor prezentate la aceste reuniuni științifice au fost publicate în periodicul instituției, „Analele Bucovinei”. Aici s-au tipărit și cronici ale sesiunilor anuale de comunicări științifice, apărute și în presa cotidiană din provincie sau în periodice din străinătate.

Centrul de Studii „Bucovina” a organizat trei mari conferințe științifice internaționale, importante din punctul de vedere al stabilirii unui parteneriat științific cu institutele similare de la Augsburg și Cernăuți, în care problemele Bucovinei să fie tratate pe perioade istorice. Prima dintre acestea, desfășurată în 1996 la Rădăuți (29 mai – 3 iunie) și București (5 iunie), s-a intitulat „Bucovina 1775–1862. Aspecte politice, sociale, culturale, economice și demografice”. La eveniment au participat, alături de cercetătorii rădăuțeni, colaboratorii Institutului: acad. Vladimir Trebici, acad. Gheorghe Platon, acad. Radu Grigorovici, Dimitrie Vatamaniuc, membru de onoare al Academiei Române, prof. univ. dr. Mihai Iacobescu. Din partea institutele partenere de la Cernăuți și de la Augsburg au participat: Oleg Panciuk, Orfried Kotzian, Hugo Weczerka, Vladimir Iliescu, Horst Fassel, Juri Makar, Mihail Saiko, Ihor Jaloba ș.a. Reuniunea științifică internațională s-a încheiat cu adoptarea unui document comun, intitulat *Declarația participanților la Conferința internațională „Bucovina 1775–1862. Aspecte politice, sociale, culturale și demografice”, ținută la Rădăuți între 31 mai – 3 iunie 1996*²³. În seria colaborărilor dintre institutele care se ocupau de problematica Bucovinei istorice, acest document era al doilea de acest tip, după *Comunicatul comun* adoptat la reuniunea științifică a celor trei institute, organizată de „Bukowina Institut” la Cernăuți, în perioada 30 septembrie – 4 octombrie 1993²⁴. Declarația din 1996 sublinia importanța colaborării dintre cele trei institute și necesitatea realizării unor întruniri periodice a cercetătorilor, la un interval de doi

²³ Pentru textul acesteia vezi D. Vatamaniuc, *op. cit.*, pp. 37–38.

²⁴ Textul acesteia este publicat de Vasile I. Schipor, *Bucovina istorică...*, pp. 64–65.

ani, la Cernăuți, Rădăuți și Augsburg, „în vederea apropiării punctelor de vedere și realizarea unor publicații comune”²⁵. Cea de-a doua conferință internațională, organizată la Rădăuți între 20 și 22 septembrie 2000, s-a intitulat „Procese politice, sociale, culturale și economice în Bucovina, 1861–1918. Aspecte edificatoare pentru o Europă unită?”. La această conferință au participat, alături de cercetătorii rădăuțeni, academicieni, profesori universitari, personalități culturale: acad. Radu Grigorovici, acad. Gheorghe Platon, Dimitrie Vatamaniuc, membru de onoare al Academiei Române, prof. univ. dr. Mihai Iacobescu, precum și invitați din străinătate (Ucraina, Elveția, Germania, SUA): Oleg Panciuk, Wassyl Botushanskyi, Serhij Popyk, Oleksandr Dobrzanskyj, Manfred Rehbinder, Ortfried Kotzian, Rainer Roth. Lucrările acestei reuniuni științifice au fost apreciate ca fiind „o oază în care se discută europenismul din perspectiva trecutului, a prezentului și a viitorului” (acad. Gheorghe Platon), formulându-se concluzia că „trebuie să învățăm [...] prezentarea cu exactitate și obiectivitate a faptului istoric, refuzul manipulării istoriei respingerea intoleranței și extremismului, soluții adecvate în construirea unei Europe unite, capabile să prevină și să gestioneze conflictele”²⁶. Cea de a treia conferință internațională a celor trei institute și-a desfășurat lucrările la Rădăuți, între 20 și 21 septembrie 2002, și a avut ca temă *Bucovina istorică, 1945–1989. Memoria culturală și procesul de comunizare*, directorii celor trei institute stabilind ca perioada 1918–1945 să fie tratată la o întâlnire viitoare (*Bucovina 1918–1945. Viața politică, economică, culturală și schimbările teritoriale*)²⁷. Lucrările primelor două reuniuni au fost publicate în limbile română, germană și ucraineană (numărul special al „Analelor Bucovinei” din 1997 și volumul din 2002). „Manifestând deschidere față de dialogul intercultural, cu preocupare permanentă pentru îmbunătățirea activității de cercetare și colaborare”, cele trei institute „Bucovina” au desfășurat o activitate importantă privind cercetarea problematicii Bucovinei istorice, dovadă fiind reuniunile științifice tripartite organizate la Cernăuți (septembrie – octombrie 1993, aprilie 1996, septembrie 1999), Augsburg (mai 1995, iulie 1998), Rădăuți (mai 1994, mai – iunie 1996, septembrie 2000) și București (5 iunie 1996), declarațiile comune adoptate la Cernăuți (1993) și Rădăuți (1996) și tipărirea lucrărilor conferințelor organizate cu acest prilej²⁸.

Încă de la fondarea sa, Centrul de Studii „Bucovina” a fost preocupat de stabilirea unor legături de cooperare științifică cu personalități ale vieții științifice sau instituții din țară și străinătate. Amintim aici de colaborările cu Horst Fassel (Institutul de Geografie pentru Estul Europei, Tübingen), Rudolf Wagner, autor al unei istorii a Bucovinei, Erich Beck, autorul *Bibliografiei Bucovinei*, apărută în mai multe volume, Kazimerz Feleszko (Institutul de Filologie al Universității din

²⁵ Marian Olaru, *op. cit.*, p. 469.

²⁶ Vasile I. Schipor, *op. cit.*, p. 75.

²⁷ D. Vatamaniuc, „Centrul de Studii «Bucovina» la un deceniu de activitate”, în „Analele Bucovinei”, anul IX, nr. 2, 2002, p. 318.

²⁸ Vasile I. Schipor, *Bucovina de lângă noi. Viața științifică, literară și artistică la început de mileniu* (în continuare se va cita: Vasile I. Schipor, *Bucovina de lângă noi...*), vol. II, Iași, Editura Tipografică Moldova, 2019, pp. 420–421.

Varșovia), Helmuth Frisch (Universitatea din Bochum) ș.a. A înființat la Rădăuți o filială a Asociației „Uniunea pentru Europa din România” (condusă de Dimitrie Vatamaniuc), a colaborat cu Institutul de Geografie pentru Estul Europei de la Tübingen și cu Biblioteca Națională din Viena (cercetători de la Rădăuți au participat la cursuri de informare și documentare în biblioteconomie)²⁹. Institutul „Bucovina” a participat la câteva proiecte interne și internaționale. Alături de Bukowina Institut (Germania) și Comitetul pentru Probleme ale Tineretului și Sportului (Ucraina), participă la parteneriatul tripartit Schwaben – Cernăuți – Suceava, Das PHARE-programm „Partnerschaft und institutioneller Auf- und Ausbau”, Partnerschaftserklärung/Project „Eurodreieck Schwaben – Czernowitz – Suczawa”. Acest proiect de parteneriat regional între Regiunea Schwaben, Bucovina de Nord și Bucovina de Sud (Triunghiul european Schwaben – Cernăuți – Suceava) a fost conceput ca un proiect de „legătură între popoare pentru tinerii între 17 și 25 de ani”, cu scopul întăririi relațiilor culturale, economice și politice dintre cele trei regiuni și s-a desfășurat în trei etape: Germania (Augsburg, 1995), Ucraina (regiunea Cernăuți, 1996) și România (județul Suceava, 1997). Acesta a reunit tineri din Germania, Ucraina și România, în scopul facilitării procesului de cunoaștere reciprocă, prin schimbul de valori culturale, realizat pe parcursul a trei ani de zile. Conceput și organizat ca un program pentru tineret, proiectul a urmărit crearea unei imagini corecte asupra realităților din cele trei țări din perspectiva integrării europene. De asemenea, cercetători ai Institutului „Bucovina” au participat la câteva proiecte colective de cercetare: Grantul Academiei Române nr. 6/1999, *Dicționarul literaturii române din Bucovina* (responsabil dr. Dimitrie Vatamaniuc, cercet. șt. dr. Vasile I. Schipor); Grantul CNCSIS nr. 1290/2005, *Români din afara granițelor țării în contextul integrării euro-atlantice și europene a României. Cazul comunităților românești din Ucraina (1945–2007)* (responsabil conf. univ. dr. Ștefan Purici, cercet. șt. dr. Vasile I. Schipor). Institutul „Bucovina” a fost membru al consorțiului de proiect: *PORT Cultural: PORTofoliu de instrumente inovative pentru dezvoltarea durabilă a comunităților rurale cu potențial turistic, prin valorificarea elementelor de patrimoniu și identitate culturală (PORT Cultural)*, PCCDI 1/PNCDI III, număr proiect: 56PCCDI din 03/04/2018. Proiectul este finanțat de UEFISCDI; perioadă de derulare: 2018–2021 (acesta s-a finalizat cu publicarea albumului *Case tradiționale din Bucovina*, Suceava, Editura Universității „Ștefan cel Mare”, 2020).

În privința relațiilor de cooperare științifică cu alte instituții, Institutul „Bucovina” a participat, de-a lungul timpului, la realizarea proiectelor: 1. Valorizarea patrimoniului cultural comun – proiect de colaborare științifică internațională cu „Bukowina Institut” din Augsburg – Germania (1993); 2. Bucovina în dialogul intercultural central-european – proiect realizat în colaborare cu universitățile din Suceava, Cernăuți și Chișinău (2002); 3. Valorificarea patrimoniului arhivistic al Bucovinei – proiect realizat în colaborare cu Direcția Județeană Suceava a Arhivelor Naționale,

²⁹ D. Vatamaniuc, *op. cit.*, p. 320.

Arhivele Statului din Regiunea Cernăuți (Ucraina) și Arhivele Statului din Viena (Austria). De asemenea, instituția a stabilit acorduri de colaborare cu: Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava – Facultatea de Istorie și Geografie, Direcția Județeană Suceava a Arhivelor Naționale, Muzeul Național al Bucovinei, Institutul de Istorie „A. D. Xenopol” din Iași, „Bukowina Institut” din Augsburg – Germania, Universitatea Națională „Yurii Fedkovici” din Cernăuți – Ucraina, Centrul Bucovinean de pe lângă Universitatea Națională „Yurii Fedkovici” din Cernăuți – Ucraina, Muzeul de Istorie și Cultură a Evreilor Bucovinei din Cernăuți – Ucraina, Institutul de Istorie al Academiei de Științe a Moldovei – Republica Moldova, Institutul de Slavistică al Academiei Poloneze de Științe – Polonia, Bukovina Society of the Americas – USA.

După înființarea Centrului de Studii „Bucovina” au existat preocupări de formare a unei biblioteci proprii de cercetare științifică. Aceasta ia ființă, *de facto*, în 25 octombrie 1996, prin transferarea Fondului documentar german al Liceului Teoretic „Eudoxiu Hurmuzachi”, aprobată de Ministerul Învățământului în 12 mai 1995. Acest fond constituie vechea bibliotecă a colegiului, inaugurată în anul 1876, prin donația lui Ernst Rudolf Neubauer, care pune bazele bibliotecii profesorilor (Lehrerbibliothek) din cadrul Gimnaziului Superior de Stat din Rădăuți, prin donarea a 250 de cărți și periodice. După deschiderea claselor românești paralele, prin donația lui Leonida Bodnărescu s-au pus bazele bibliotecii Secției româno-germane (1910). După modelul bibliotecii germane, pe lângă biblioteca profesorilor, care în anul 1914 era formată dintr-un fond de 728 de unități de bibliotecă, funcționa și biblioteca elevilor, cu un fond de 505 unități de bibliotecă și, în plus, o bibliotecă a elevilor săraci. Potrivit *Procesului-verbal de predare-primire*, nr. 83/25 octombrie 1996, Fondul documentar german al Liceului Teoretic „Eudoxiu Hurmuzachi” transferat la Centrul de Studii „Bucovina” cuprinde 8 146 de unități de bibliotecă: cărți de interes științific, cărți vechi și rare, cărți cu dedicație, enciclopedii, dicționare, periodice românești și germane. Menționăm două dintre lucrările rare ale acestei valoroase biblioteci academice: *Lyrische Antologie (antologie lirică)*, ediție îngrijită de Friedrich Matthisson, vol. I–XX, 1804–1808 (din colecție lipsește volumul XIV, iar volumul XVII se află în dublet); Franz Herbich, *Flora der Bukowina*, Leipzig, Editura „F. Volckmar”, 1859. Autorul, botanist și medic militar, prezintă 484 de specii ale florei din Bucovina, localitățile din Bucovina unde au fost observate plantele, precum și lunile de recoltare pentru ierborizarea acestora. Fondul general de carte și periodice al Institutului „Bucovina” se îmbogățește și prin transfer, schimb interbibliotecar, donații și achiziție. De-a lungul anilor, în organizarea acestuia s-au constituit mai multe fonduri documentare: „Eudoxiu Hurmuzachi”, „Societatea pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina”, „Doctor Claudius von Teutul”, „Dragoș Luchian”, „Dr. Valerian Găină”, „Prof. Eugen Pohonțu – Dr. Radu Gheorghe”, „Johann Reinhold Irimi”, „Dr. Epifanie E. Cozărescu”, „Voitec-Dordea”, „Dr. Ortfried Kotzian”, „Prof. Elisabeta Bejenaru”, „Prof. Brândușa Paulencu-Cepuc” ș.a. De-a lungul timpului se constituie, prin donație, un alt fond valoros, de interes pentru

cercetarea științifică privind Bucovina: *Fondul de manuscrise*. Un fond aparține în cadrul acestei biblioteci de cercetare s-a constituit în anul 2003. Din depozitul de la Ateneul „Mihai Eminescu” din Gălănești al Bibliotecii Filialei Iași a Academiei Române, au fost transferate 15 colecții de periodice și 682 de cărți, toate referitoare la perioada comunistă. În cadrul bibliotecii Institutului „Bucovina” a fost alcătuit și un fond documentar cuprinzând copii digitalizate după lucrări fundamentale: colecții de documente, dicționare și periodice de interes pentru cercetarea științifică, instrumente de lucru în cercetarea curentă – toate acestea constituie biblioteca virtuală a Institutului „Bucovina”. Fondul de carte al bibliotecii Institutului „Bucovina” al Academiei Române cuprinde peste 15 900 de unități (cărți și periodice)³⁰. Lista titlurilor fondului de carte al bibliotecii poate fi accesată online pe site-ul institutului, www.institutulbucovina.ro, la secțiunea Biblioteca.

Evoluția și orientarea centrului academic de la Rădăuți spre „o cultură a dezvoltării durabile” (Vasile I. Schipor) și transformarea acestuia într-o instituție de prestigiu în rândul institutelor Academiei Române nu ar fi fost posibilă fără sprijinul mentorilor, al directorilor fondatori și implicarea colectivului în realizarea obiectivelor științifice propuse. Amintim în acest context contribuția acad. Radu Grigorovici (1911–2008), care, în calitate de vicepreședinte al Academiei Române, sprijină inițiativa Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina de înființare a unui centru academic la Rădăuți, participând, de-a lungul unui deceniu, la viața științifică a provinciei. Rezultatele cercetărilor științifice consacrate problemelor Bucovinei sunt diseminate în cadrul manifestărilor științifice interne și internaționale, prin publicare în periodice („Analele Bucovinei”, „Glasul Bucovinei». Revistă trimestrială de istorie și cultură”, „Septentrion». Foiaia Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina”) sau în presa cotidiană și tipărirea lor în volume, realizate în ediții critice, în limbile română și germană. Lucrările academicianului Radu Grigorovici, „născut, format și afirmat ca om de știință în capitala provinciei, pe când Bucovina era întreagă și netăgăduit românească” (Mihai Iacobescu), „ilustrează un model de cercetare științifică multidisciplinară, adevărat reper pentru cercetătorii de astăzi și din generațiile care ne vor urma” (Vasile I. Schipor). Dimitrie Vatamaniuc (1920–2018), reputat eminescolog, membru de onoare al Academiei Române (2001), directorul instituției în perioada 1992–2007 și cercetător onorific al acesteia din 2007, redactorul-șef al publicației „Analele Bucovinei” (1994–2018), a contribuit la renașterea activității de cercetare științifică, fiind un exemplu de „cărțurar dedicat modelului paideic de formare a unor generații noi de cercetători” (Vasile I. Schipor). În calitate de secretar științific (1995–2018) și secretar de redacție al periodicului „Analele

³⁰ Vasile I. Schipor, „Destinul unei biblioteci din Bucovina”, în „Analele Bucovinei”, anul VI, nr. 1 (12), 1999, pp. 39–46; Ștefănița-Mihaela Ungureanu, „Evoluția învățământului la Rădăuți. Manuale școlare în biblioteca Gimnaziului de Stat cezaro-crăiesc”, în „Analele Bucovinei”, anul IX, nr. 1, 2002, pp. 41–48; Vasile I. Schipor, „Biblioteca Centrului de Studii «Bucovina». Destinul unei biblioteci din Țara de Sus a Moldovei”, în *Bucovina istorică. Studii și documente*, București, Editura Academiei Române, 2007, pp. 139–154.

Bucovinei” (1994–2018), Vasile I. Schipor, „figură emblematică” a instituției (acad. Radu Grigorovici), „cu o devoțiune rară pentru Bucovina” (Constantin Hrehor), căreia i-a dedicat valoroase lucrări (volume de autor, studii, articole, documentare, recenzii, cronici), a contribuit la procesul de modernizare instituțională și stimularea cercetării științifice competitive. În spiritul ideilor programatice susținute de predecesori săi, actualul director al Institutului, Marian Olaru, promovează o politică a cercetării științifice bazată pe rigoare și respectarea adevărului istoric.

Urmând direcțiile de activitate stabilite la fondarea sa, Institutul „Bucovina” al Academiei Române s-a impus, de-a lungul celor 30 de ani de activitate, în viața științifică academică prin cercetarea sistematică a problematicii Bucovinei istorice, ale cărei rezultate sunt valorificate în publicația „Analele Bucovinei”, în lucrările apărute în colecția „Enciclopedia Bucovinei în studii și monografii” sau la reuniunile științifice interne și internaționale. Implementarea unor noi direcții de investigare a trecutului Bucovinei, cu accent pe valorificarea documentelor de arhivă, precum și implicarea în proiecte de nivel național și internațional sunt obiectivele de viitor ale instituției academice de la Rădăuți.

ANEXA 1

Hotărârea nr. 702/14 decembrie 1993 privind avizarea înființării unor centre de cercetare științifică în subordinea Academiei Române³¹

În temeiul art. 10, alin. 2 din Decretul-lege nr. 4/1990 privind organizarea și funcționarea Academiei Române, Guvernul României hotărăște:

Art. 1. Se avizează înființarea următoarelor centre de cercetare științifică, în subordinea Academiei Române, ca instituții publice cu personalitate juridică, finanțate de la bugetul de stat, având structura organizatorică prevăzută în Anexa nr. 1:

- Centrul pentru Cercetări Avansate în Învățarea Automată, Prelucrarea Limbajului Natural și Modelare Conceptuală, cu sediul în București, casa Academiei, str. 13 Septembrie nr. 13, sectorul 5, având ca obiect de activitate cercetări fundamentale și avansate în domeniul ingineriei artificiale (ingineria cunoștințelor aplicate la elaborarea de sisteme expert cu posibilitatea de învățare automată, de înțelegere și redare a limbajului natural);
- Centrul pentru Studierea Problemelor Bucovinei, cu sediul în orașul Rădăuți, str. Bogdan Vodă nr. 12, județul Suceava, având ca obiect de activitate elaborarea studiilor românești contemporane, de interes național, asupra istoriei și culturii Bucovinei.

Art. 2. Centrele prevăzute la art. 1 funcționează în subordinea Academiei Române ca unități de cercetare fundamentală și de cercetări avansate, potrivit prevederilor legale, iar numărul necesar de posturi se asigură prin redistribuire, potrivit anexei nr. 2.

Art. 3. Anexele nr. 1 și 2 fac parte integrantă din prezenta hotărâre.

---

³¹ <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/3682> (10 mai 2022).

ANEXA 2**Hotărârea nr. 743/14 decembrie 1993 privind avizarea înființării unor centre de cercetare științifică în subordinea Academiei Române [organizarea institutului pe posturi finanțate și compartimente]³²****ANEXA 1**

[...] 2. Centrul pentru Studiarea Problemelor Bucovinei

- Director: 1 post
  - Compartiment cercetare: 7 posturi
  - Compartiment administrație: 2 posturi
- Total: 10 posturi.

Salarizarea personalului se va face în baza Hotărârii Guvernului nr. 281/ 1993, cu modificările și completările ulterioare.

ANEXA 2**Unități la care se diminuează numărul de posturi aprobat în vederea funcționării centrelor**

[...] b) La Centrul pentru Studiarea Problemelor Bucovinei numărul de 10 posturi se asigură astfel:

- 1 post de la Institutul de Finanțe-Prețuri și Probleme Valutare;
- 1 post de la Institutul de Economie Mondială;
- 1 post de la Institutul de Cercetare a Relațiilor Interramuri și a Structurilor Industriale;
- 2 posturi de la Institutul de Virusologie „Șt. Nicolau”;
- 3 posturi de la Institutul de Chimie Macromoleculară „Petru Poni” Iași;
- 1 post de la Institutul de Chimie-Fizică.

ANEXA 3**Hotărârea nr. 102/31 ianuarie 2007 privind înființarea Institutului „Bucovina” prin reorganizarea Centrului pentru Studiarea Problemelor Bucovinei³³**

În temeiul art. 108 din Constituția României, republicată, al art. 3, alin. 4 și al art. 8, alin. 1, lit. j din Legea nr. 752/2001 privind organizarea și funcționarea Academiei Române, cu modificările și completările ulterioare, Guvernul României adoptă prezenta hotărâre.

Articolul 1

- 1) Se înființează Institutul „Bucovina”, instituție publică cu personalitate juridică, în subordinea Academiei Române, prin reorganizarea Centrului pentru Studiarea Problemelor Bucovinei, care se desființează.
- 2) Institutul „Bucovina”, denumit în continuare Institutul, are autonomie financiară și managerială și este finanțat din venituri proprii și subvenții acordate de la bugetul de stat prin bugetul Academiei Române.
- 3) Institutul are sediul în municipiul Suceava, Str. Universității nr. 13, județul Suceava.

Articolul 2

- 1) Institutul, unitate de cercetare fundamentală și de cercetări avansate, are ca obiect de activitate elaborarea de studii și cercetări asupra istoriei și culturii Bucovinei, prin secțiile

³² <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/3682> (10 mai 2022).

³³ <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/79402> (10 mai 2022).

proprii de istorie, literatură, folclor și științele naturii, precum și prin dezvoltarea parteneriatului și colaborării interne și internaționale.

- 2) În realizarea obiectului de activitate prevăzut la alin. 1, Institutul tipărește „Analele Bucovinei” și „Enciclopedia Bucovinei”, editează opera scriitorilor bucovineni, alte publicații de profil, organizează manifestări științifice, sesiuni de comunicări, seminarii, conferințe etc., precum și expoziții de carte, periodice, fotografii și documente.
- 3) Activitatea principală a Institutului este „cercetarea și dezvoltarea în științe sociale și umaniste” (cod CAEN 7320).

Articolul 3

- 1) Institutul își organizează activitatea în cadrul aceluiași număr de posturi existent la Centrul pentru Studierea Problemelor Bucovinei, păstrând structura organizatorică a acestuia, astfel cum rezultă din anexa care face parte integrantă din prezenta hotărâre.
- 2) Angajarea și salarizarea personalului Institutului se realizează în condițiile prevăzute de art. 21 din Legea nr. 752/2001 privind organizarea și funcționarea Academiei Române, cu modificările și completările ulterioare.
- 3) Personalul existent la Centrul pentru Studierea Problemelor Bucovinei, cu toate drepturile și obligațiile sale, este preluat de către Institut pe bază de protocol, în condițiile legii, în termen de 30 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei hotărâri.
- 4) Modul de conducere, organizare și funcționare a Institutului se stabilește prin hotărâre a Guvernului, la propunerea Adunării generale a Academiei Române.

Articolul 4. Patrimoniul Institutului se preia pe bază de protocol de predare-preluare de la Centrul pentru Studierea Problemelor Bucovinei, în termen de 30 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei hotărâri.

Articolul 5. La data intrării în vigoare a prezentei hotărâri, dispozițiile art. 1 liniuța a doua și pct. 2 din anexa nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 743/1993 privind avizarea înființării unor centre de cercetare științifică în subordinea Academiei Române, cu modificările ulterioare, publicată în „Monitorul Oficial” al României, Partea I, nr. 5, din 12 ianuarie 1994, se abrogă.

ANEXA

Structura organizatorică a Institutului „Bucovina”.
Numărul maxim de posturi – 10, inclusiv directorul.

ANEXA 4

Sesiunile anuale ale Institutului „Bucovina” (1993–2022)

- 1) *Bucovina. Concept geopolitic, istoric și semnificații* (Rădăuți, 9–10 octombrie 1993).
- 2) *Aspecte ale culturii române din Bucovina, 1775–1918* (Rădăuți, 15–16 octombrie 1994).
- 3) *Viața culturală din Bucovina, 1918–1940* (Rădăuți, 7 octombrie 1995).
- 4) *Valori ale civilizației românești în perioada interbelică* (Rădăuți, 12–13 octombrie 1996).
- 5) *Istorie și valori (I)* (Rădăuți, 10–11 octombrie 1997).
- 6) *Istorie și valori (II)* (Rădăuți, 11 octombrie 1998).
- 7) *Generația Revoluției Române de la 1848 și spiritul revoluționar din Bucovina* (Rădăuți, 8 octombrie 1999).
- 8) *Eminescu și Bucovina* (Rădăuți, 10 noiembrie 2000).
- 9) *Viața culturală și științifică în Bucovina postbelică. Fenomene, direcții, tendințe* (Rădăuți, 5–6 octombrie 2001).
- 10) *Bucovina istorică. Memoria culturală și procesul de comunizare, 1945–1989* (Rădăuți, 20–21 septembrie 2002).

- 11) *Strategia de dezvoltare durabilă a Centrului pentru Studierea Problemelor Bucovinei* (Rădăuți, 25 septembrie 2003).
- 12) *Simbolistica național-comunistă din România. Cazul Bucovinei istorice* (Rădăuți, 25 septembrie 2004).
- 13) *Bucovina la intersecția civilizațiilor. 230 de ani de la încorporarea nord-vestului Moldovei în Imperiul Austriac* (Rădăuți, 12–13 octombrie 2005).
- 14) *Frontiere și identități în spațiul românesc în epocile modernă și contemporană* (Rădăuți, 9–10 septembrie 2006).
- 15) *Elitele și rezistența anticomunistă din Bucovina, 1945–1989* (Rădăuți, 22–23 noiembrie 2007).
- 16) *Bucovina – reconstrucția unui model cultural. Oameni, instituții, înfăptuiri* (Vatra Dornei, 11 decembrie 2008).
- 17) *Identitate și multiculturalitate în Bucovina istorică. Convergențe culturale* (Rădăuți, 1–3 octombrie 2009).
- 18) *Bucovina în imaginarul individual și colectiv. Tinerii din Bucovina de altădată și lumea în care au trăit* (Rădăuți, 18–19 noiembrie 2010).
- 19) *Bucovina și bucovinenii în secolul al XIX-lea. Tradiționalism și modernitate* (conferință științifică internațională închinată centenarului nașterii academicianului Radu Grigorovici, Rădăuți, 10–11 noiembrie 2011).
- 20) *Bucovina și bucovinenii în secolul al XIX-lea. Tradiționalism și modernitate* (Rădăuți, 26–27 octombrie 2012).
- 21) *Bucovina și bucovinenii în secolul al XX-lea. Tradiționalism și modernitate* (Rădăuți, 24–25 octombrie 2013).
- 22) *Bucovina și bucovinenii în secolul al XX-lea. Dilemele istoriei.* (Rădăuți – Sucevița, 6–7 octombrie 2014).
- 23) *Bucovina și bucovinenii în secolul al XX-lea. Dilemele istoriei.* (Rădăuți, 6–7 noiembrie 2015).
- 24) *Bucovina și bucovinenii în secolul al XX-lea. Istorie, politică și destin* (Rădăuți – Sucevița, 10–11 noiembrie 2016).
- 25) *Bucovina și bucovinenii în istorie* (conferință științifică internațională consacrată împlinirii a 25 de ani de la înființarea Institutului „Bucovina” al Academiei Române, Rădăuți – Cernăuți, 29–30 septembrie 2017).
- 26) *Bucovina și bucovinenii. Un secol de la Marea Unire* (Rădăuți – Cernăuți, 28–29 septembrie 2018).
- 27) *Bucovina – identitate și transformare. Patrimoniu construit și peisaj cultural* (Suceava – Rădăuți, 3–5 octombrie 2019).
- 28) *Bucovina – identitate și transformare* (conferința științifică internațională închinată centenarului nașterii academicianului Dimitrie Vatamaniuc, Rădăuți, 15–16 octombrie 2020).
- 29) *Bucovina și bucovinenii în istorie. 150 de ani de la Serbarea de la Putna* (Rădăuți, 7–8 octombrie 2021).
- 30) *Bucovina – cultură și spiritualitate europeană. 30 de ani de la înființarea Institutului „Bucovina”* (Rădăuți, 6–7 octombrie 2022).

ANEXA 5

Enciclopedia Bucovinei în studii și monografii

- 1) Nicolai Grămadă, *Toponimia minoră a Bucovinei*, vol. I–II, îngrijirea ediției, studiul introductiv, bibliografia, notele și indicele: Ion Popescu-Sireteanu, introducere de D. Vatamaniuc, București, Editura Anima, 1996, 366 + 374 p. + 26 p. cu facsimile + *Harta Bucovinei* (politică și administrativă post 1994).

- 2) *Bucovina în primele descrieri geografice, istorice, economice și demografice*, ediție bilingvă îngrijită, cu introduceri, postfețe, note și comentarii de acad. Radu Grigorovici, prefață de D. Vatamaniuc, București, Editura Academiei Române, 1998, 464 p.
- 3) Ștefan Purici, *Mișcarea națională românească în Bucovina între anii 1775–1861*, cuvânt-înainte de Mihai Iacobescu, Suceava, Editura „Hurmuzachi” – Liga Tineretului Român din Bucovina, 1998, 272 p.
- 4) Mircea Pahomi, *Biserici și schituri ortodoxe românești din Ținutul Cernăuți. Din istoria Bisericii Ortodoxe Române în nordul Bucovinei. Episcopia de Rădăuți*, Suceava, Editura „Hurmuzachi” – Liga Tineretului Român din Bucovina, 1998, 272 p. + 28 planșe cu reproduceri după fotografii.
- 5) Constanțin Morariu, *Cursul vieții mele. Memorii*, ediție îngrijită, prefață, microbiografii, glosar și note de prof. univ. dr. Mihai Iacobescu, traducerea, rezumatul lucrării și verificarea textelor în limba germană de lector dr. Gina Măciucă, indice general de Veronica Iacobescu, Suceava, Editura „Hurmuzachi” – Liga Tineretului Român din Bucovina, 1998, 198 p. + 15 planșe cu facsimile.
- 6) Mircea A. Diaconu, *Mișcarea „Iconar”. Literatură și politică în Bucovina anilor '30*, Iași, Editura Timpul, 1999, 220 p.
- 7) *Bucovina în prima descriere fizico-politică. Călătorie prin Carpații Dacici (1788–1789)*, ediție bilingvă îngrijită, cu introduceri, postfețe, note și comentarii de acad. Radu Grigorovici, prefață de D. Vatamaniuc, m.o. al Academiei Române, Rădăuți, Editura Septentrion, 2002, 136 p. + 14 planșe cu reproduceri după vignete și desene colorate.
- 8) Ștefan Purici (ed.), *Procese politice, sociale, culturale și economice în Bucovina, 1861–1918. Aspecte edificatoare pentru o Europă unită?, Materialele Conferinței Științifice Internaționale, Rădăuți, 20–22 septembrie 2000*, Suceava, Editura Universității, 2002, 264 p.
- 9) Marian Olaru, *Mișcarea națională a românilor din Bucovina la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea*, cuvânt-înainte de prof. univ. dr. Gheorghe Platon, membru al Academiei Române, Rădăuți, Editura Septentrion, 2002, 256 p.
- 10) Valerian I. Procopciuc, *Sucevița – sat al Obcinilor Bucovinei și gropniță a Moveștilor*, cuvânt-înainte de D. Vatamaniuc, m.o. al Academiei Române [Cuvânt de încheiere: Vasile I. Schipor], Rădăuți, Editura Septentrion, 2003, 312 p. + 27 planșe cu reproduceri după fotografii și facsimile.
- 11) Petru Bejinariu (coord.), *Familia Isopescu în mișcarea națională din Bucovina*, cuvânt-înainte de D. Vatamaniuc, m.o. al Academiei Române, Rădăuți, Editura Septentrion, 2004, 262 p.
- 12) Petru Bejinariu, *Eugen Botezat și școala de biologie de la Cernăuți*, cuvânt-înainte de prof. univ. dr. Constantin Toma, m.c. al Academiei Române, Rădăuți, Editura Septentrion, 2005, 152 p.
- 13) Teodor Balan, *Istoria teatrului românesc în Bucovina*, ediție după manuscrise de D. Vatamaniuc, m.o. al Academiei Române, București, Editura Academiei Române, 2005, 276 p.
- 14) Daniel Hrenciuc, *Continuitate și schimbare. Integrarea minorităților naționale din Bucovina istorică în Regatul României Mari (1918–1940)*, vol. I, *Perspectiva național-liberală (1918–1928)*, Rădăuți, Editura Septentrion, 2005, 240 p.
- 15) Elena Olaru, Marian Olaru (coord.), *Colegiul Tehnic Rădăuți. Studiu monografic*, cu o postfață de Vasile I. Schipor, Rădăuți, Editura Septentrion, 2005, 326 p.
- 16) Teodor Balan, *Documente bucovinene*, vol. VII–IX, ediție îngrijită, note și comentarii de prof. univ. dr. Ioan Caproșu, indici de nume și de materii de Arcadie Bodale, prefață de D. Vatamaniuc, m.o. al Academiei Române, postfață de prof. univ. dr. Pavel Țugui, Iași, Editura Taida, 2005–2006, 318 + XVI + 164 p.
- 17) *Bucovineni împotriva comunismului: frații Vasile și George Motrescu*, ediție îngrijită, note și comentarii de Marian Olaru, prefață de D. Vatamaniuc, m.o. al Academiei Române, postfață de Vasile I. Schipor [indice de nume de Rodica Iațencu], Suceava, Editura Universității, 2006, 344 p.

- 18) *Claudiu Isopescu, mesager al spiritualității românești în Italia, I. Corespondență (1926–1942)*, ediție, prefață și studiu introductiv de D. Vatamaniuc, m.o. al Academiei Române, notă asupra ediției de Elena Pascaniuc, București, Editura Academiei Române, 2006, 246 p.
- 19) Acad. Radu Grigorovici, *Bucovina între milenii. Studii și documente*, cuvânt-înainte de D. Vatamaniuc, m.o. al Academiei Române, ediție îngrijită de Rodica Marchidan și Rodica Iațencu, indice de nume de Rodica Iațencu, București, Editura Academiei Române, 2006, 492 p.
- 20) D. Vatamaniuc, *Bucovina între Occident și Orient. Studii și documente*, cuvânt-înainte de acad. Ștefan Ștefănescu, București, Editura Academiei Române, 2006, 688 p.
- 21) Teodor Balan, *Die Geschichte des deutschen Theaters in der Bukowina. 1825–1877. Istoria teatrului german în Bucovina, 1825–1877*, editată după manuscrise de către D. Vatamaniuc, m.o. al Academiei Române, traducere din limba germană de Ida Alexandrescu, București, Editura Anima, 2007, 208 p.
- 22) Vasile I. Schipor, *Bucovina istorică. Studii și documente*, cuvânt-înainte de D. Vatamaniuc, m.o. al Academiei Române, București, Editura Academiei Române, 2007, 642 p. + 40 planșe cu facsimile și reproduceri după lucrări de artă.
- 23) Teodor Balan, *Lupta pentru Tricolor. Un capitol din istoria politică a Bucovinei, 1898–1904*, ediție îngrijită, comentarii, cronologie și indice de nume de prof. dr. Marian Olaru, prefață de prof. univ. dr. Pavel Țugui, traducerea textelor din limba germană de Ștefănița-Mihaela Ungureanu, București, Editura Academiei Române, 2007, 306 p.
- 24) Dimitrie Onciul, *Scrieri istorice despre Bucovina și Transilvania și studii lexicografice*, cuvânt-înainte de acad. Radu Grigorovici, ediție, studiu introductiv, note și comentarii de D. Vatamaniuc, m.o. al Academiei Române, [indice de nume de Rodica Iațencu], București, Editura Academiei Române, 2007, 278 p.
- 25) Petru Bejinariu, *Constantin N. Hurmuzachi – om de știință și om politic*, prefață de prof. univ. dr. Constantin Toma, m.c. al Academiei Române, postfață: Anatolie-Alexandru Hurmuzachi, membru al Academiei de Științe a Republicii Moldova, Rădăuți, Editura Septentrion, 2007, 202 p.
- 26) Filimon Rusu, *Amintiri. Oameni și locuri din Țara Fagilor*, cuvânt-înainte de D. Vatamaniuc, m.o. al Academiei Române, ediție îngrijită, studiu introductiv, note și comentarii, tabel cronologic [și album], *Filimon Rusu și Bucovina în care a trăit*, de Vasile I. Schipor, indice de nume de Rodica Iațencu, București, Editura Academiei Române, 2009, 300 p.
- 27) Petru Bejinariu (coordonator), *Ion T. Tarnavski – biolog, întemeietorul Școlii de palinologie*, cuvânt-înainte de Constantin Toma, m.c. al Academiei Române, Suceava, Editura Universității „Ștefan cel Mare”, 2009, 238 p.
- 28) Constantin Hrehor, *Silvestru Morariu-Andrievici*, cuvânt-înainte de prof. univ. dr. Mihai Iacobescu, Iași, Editura Timpul, 2009, 168 p. + 60 de planșe cu facsimile și reproduceri după fotografii.
- 29) Dan Camer, *Mazilii și răzeșii din Bucovina. Studiu istoric și statistic elaborat pe baza materialelor recensămintelor moldovenești din anii 1772–1773 și 1774*, cuvânt-înainte de Vasile I. Schipor, Buzău, Editura Omega, 2009, 258 p.
- 30) Ilie Dugan-Opaiț, *Familia Dugan din Cireș-Opaițeni*, ediție îngrijită, studiu introductiv, notă asupra ediției, comentarii, glosar, postfață, anexe și album de Vasile I. Schipor, indice de nume de Rodica Iațencu, Rădăuți, Editura Septentrion, 2009, 638 p.
- 31) Al. Bocănețu, *Istoria orașului Cernăuți pe timpul Moldovei*, studiu introductiv de Ștefan Purici, notă asupra ediției și indice de nume de Rodica Iațencu, Cernăuți, Editura Zelena Bukovyna, 2010, 116 p. + *Planul orașului Cernăuți*, tipărit de D. Werenka, în 1898, după *Protocolul Pitzelli (1787)*.
- 32) Tudor Nandriș, *Jurnal de campanie. 1939–1945*, cuvânt-înainte de prof. univ. dr. Ștefan Purici, ediție îngrijită, studiu introductiv, notă asupra ediției și comentarii de Iulia Brânză, indice de nume de Rodica Iațencu, Rădăuți, Editura Septentrion, 2010, 224 p.
- 33) Dimitrie Vatamaniuc, Constantin Hrehor, *Convorbiri sub scara cu îngeri*, cuvânt-înainte de acad. Eugen Simion, Iași, Editura Timpul, 2010, 405 p. + 147 p. cu anexe.

- 34) Constantin Hrehor, *Letopisețul de mătase. Episcopul Gherasim Putneanul și Bucovina*, cuvânt-înainte: Grigore Ilisei, Rădăuți, Editura Septentrion, 2012, 452 p. + 26 planșe cu reproduceri după fotografii + 6 planșe cu facsimile.
- 35) Constantin Hrehor, *Muntele mărturisitor. Anii rezistenței, anii suferinței. Convorbiri cu Gavril Vatamaniuc*, ediția a II-a, revăzută, prolog de Dan Puric, studiu introductiv de dr. Marian Olaru, postfață de Vasile I. Schipor, Suceava, f. ed., 2012, 308 p. + 13 planșe cu reproduceri după fotografii + 3 p. *Curriculum vitae Constantin Hrehor*.
- 36) Arthur Loebel, *Geschichtliche Entwicklung des Eisenbades Dorna / Evoluția istorică a băilor feroase Dorna*, ediție bilingvă, îngrijită, notă asupra ediției și indice de nume de: Ovidiu Bătă, traducerea textului german de Ștefănița-Mihaela Ungureanu, Iași, Editura Terra Nostra, 2012, 280 p.
- 37) Constantin Hrehor, *Grănicești. Un sat sub pecete domnească*, cuvânt-înainte, *Carte pentru inimă și minte*, de prof. univ. dr. Mihai Iacobescu, Iași, Editura Timpul, 2014, 936 p.
- 38) *Bucovineni în Parlamentul României Întregite*, vol. I, *Sesiunea 1919–1920*, cuvânt-înainte de Ion Agrigoroaiei, ediție îngrijită, studiu introductiv, note și comentarii de Rodica Iațencu și Marian Olaru, indice de nume de Rodica Iațencu, București, Editura Academiei Române, seria „Documente” (1), 2015, 300 p.
- 39) Constantin Hrehor, *Casian Bucescu, omul de piatră*, cuvânt-înainte de Elvira Sorohan, studiu [introduktiv] de Vasile I. Schipor, Iași, Editura Timpul, 2014, 484 p.
- 40) „*Revista Bucovinei*”, *București, 1916; Cernăuți – Timișoara, 1942–1945. Bibliografie*, studiu introductiv și notă asupra ediției de dr. Vasile I. Schipor, bibliografie, indice de nume și album de dr. Alis E. Niculică, Suceava, Biblioteca Bucovinei „I. G. Sbiera”, MMXV, seria „Instrumente de lucru” (1), 2015, 156 p.
- 41) Arcadie Dugan-Opaiț, *Albumul Mare al Societăților Academice „Arboroasa” și „Junimea” din Cernăuți*, ediție îngrijită, prefață, notă asupra ediției, index și glosar de Olaru Marian și Bodale M. Arcadie, Suceava, Editura Universității „Ștefan cel Mare”, 2015, 407 p.
- 42) *Bucovineni în Parlamentul României Întregite*, vol. II.1, *Adunarea Deputaților, legislatura 1920–1922*, ediție îngrijită, studiu introductiv, note și comentarii de Rodica Iațencu și Marian Olaru, indice de nume de Rodica Iațencu, București, Editura Academiei Române, seria „Documente” (2), 2016, 341 p.
- 43) Vasile I. Schipor, *Calendare și almanahuri românești din Bucovina (1811–1918). Contribuția lor la propășirea cultural-națională a românilor bucovineni*, cuvânt-înainte de Mihai-Ștefan Ceaușu, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, seria „Studii monografice” (1), 2016, 791 p.
- 44) Alis E. Niculică, Vasile I. Schipor, „*Făt-Frumos*” (*Suceava, 1926 – Cernăuți, 1934 – București, 1940 – Cernăuți, 1941 – Râmnicu Vâlcea, 1944*). *Bibliografie*, studiu introductiv și notă asupra ediției de dr. Vasile I. Schipor, bibliografie, indice de nume și album de dr. Alis Niculică, Suceava, Editura Accent Print, seria „Instrumente de lucru” (2), MMXVI, 2016, 300 p.
- 45) *Bucovineni în Parlamentul României Întregite*, vol. II.2, *Senatul, legislatura 1920–1922*, ediție îngrijită, studiu introductiv, note și comentarii de Rodica Iațencu și Marian Olaru, indice de nume de Rodica Iațencu, București, Editura Academiei Române, seria „Documente” (3), 2018, 419 p.
- 46) *Bucovina în Primul Război Mondial. Studii și documente*, coordonator Rodica Jugrin, București, Editura Academiei Române, 2018, 356 p.
- 47) Cătălin-Marian Maxim, *Șerbăuți – file de cronică*, Suceava, Editura Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților, seria „Documente” (4), 2019, 124 p.
- 48) Constantin Hrehor, *Dimitrie Vatamaniuc, o viață între manuscrise*, cuvânt-înainte de acad. Eugen Simion, postfață de Mircea A. Diaconu, Iași, Editura Timpul, 2019, 557 p.
- 49) Marian Olaru, *Bucovineni împotriva comunismului. Cazul avocatului Pantelimon Chirilă*, Târgoviște, Editura „Cetatea de Scaun”, seria „Studii monografice” (2), 2020, 187 p.
- 50) Eduard Fischer, *Război fără armată. Lupta mea pentru apărarea Bucovinei contra rușilor*, traducere de Carol-Alexandru Mohr, studiu introductiv de Ștefan Purici, ediție îngrijită, note

- și comentarii de Rodica Jugrin și Ștefan Purici, indice de nume de Rodica Jugrin, București, Editura Academiei Române, seria „Memorii” (1), 2020, 169 p.
- 51) Constantin Hrehor, *Fluierul pe sub grinda lunii*, cuvânt-înainte de Ion Mircea, Iași, Editura Timpul, 2021, 300 p.
- 52) *Istoria Bucovinei. Perspective și interpretări*, volum dedicat împlinirii a 30 de ani de la înființarea Institutului „Bucovina”, cuvânt-înainte de Marian Olaru, ediție îngrijită de Rodica Jugrin și Marian Olaru, Suceava, Editura Universității „Ștefan cel Mare”, 2022, 602 p.

BIBLIOGRAFIE

1. Ceașu, Mihai-Ștefan, „Considerații privitoare la cercetarea istoriei Bucovinei în spațiul românesc”, în „Analele Bucovinei”, anul XVI, nr. 2 (33), 2009.
2. Irimescu, Mircea, „Complexul Academic «Bucovina»”, în „Analele Bucovinei”, anul I, nr. 2, 1994.
3. Olaru, Marian, „Istoricul unui proiect cultural și științific. 15 ani de la înființarea Centrului pentru Studiarea Problemelor Bucovinei”, în „Analele Bucovinei”, anul XIX, nr. 2 (39), 2012.
4. Platon, Gheorghe, „Argument”, în „Analele Bucovinei”, anul I, nr. 1, 1994.
5. Schipor, Vasile I., „Destinul unei biblioteci din Bucovina”, în „Analele Bucovinei”, anul VI, nr. 1 (12), 1999.
6. Idem, „Publicațiile Institutului «Bucovina»”, în „Analele Bucovinei”, anul XIX, nr. 2, 2012.
7. Idem, „Românii din Bucovina în reconstrucția societății civile”, în „Analele Bucovinei”, anul XII, nr. 1, 2005.
8. Idem, *Bucovina istorică. Studii și documente*, București, Editura Academiei Române, 2007.
9. Idem, *Bucovina de lângă noi. Viața științifică, literară și artistică la început de mileniu*, vol. II, Iași, Editura Tipo Moldova, 2019.
10. Simion, Eugen, „Institutul «Bucovina». Eșecul unui proiect de anvergură”, în „Ziua”, anul XIII, 9–10 iunie 2007.
11. Ungureanu, Ștefănița-Mihaela, „Evoluția învățământului la Rădăuți. Manuale școlare în biblioteca Gimnaziului de Stat cezaro-crăiesc”, în „Analele Bucovinei”, anul IX, nr. 1, 2002.
12. Vatamaniuc, D., „Centrul de Studii «Bucovina» la un deceniu de activitate”, în „Analele Bucovinei”, anul IX, nr. 2, 2002.
13. Idem, *Bucovina între Occident și Orient. Studii și documente*, București, Editura Academiei Române, 2006.